

Telebista lokalen panorama Hego Euskal Herrian

Edorta Arana, Patxi Azpillaga eta
Bea Narbaiza*

Resumen: La televisión que, en nuestro entorno, nació desde una matriz centralizada, monopólica y estatal ha sufrido en los últimos quince años una evolución muy importante. Muchas son las vertientes de ese cambio, así, en lo tecnológico desde el punto de vista del consumo pero también en lo que se refiere al ámbito de cobertura, programación, financiación y propiedad y gestión, éste medio ha tenido un importante desarrollo. La aparición de la televisión de proximidad es otro de los exponentes de esa evolución. En Hego Euskal Herria existen 51 emisoras que podemos englobar bajo la etiqueta de televisión local pero que presentan aspectos definitorios, objetivos y mecánicas de funcionamiento bien diferenciados. En este artículo, además de dar una visión general de la situación actual, se subrayarán las similitudes y las diferencias existentes entre los distintos canales que emiten en la actualidad.

Hitz gakoak: Mass media komunikabideak, ikus-entzunezkoa, telebista lokala, Euskal Herria

Abstract: Nowadays, television is moving in different parameters, given that in the past fifteen years it had been centralized and monopolized. The development of this media has been very important with respect to technology, emission areas, programming, financing and property and management. The creation of proximity television is another exponent of that development. Therefore, under the name of local television a new phenomenon has started and under the same name has increased in the last years, although the spirit from the start to now has changed.

In the south of the Basque Country there are 51 local television stations and in this article, apart from giving a general view of the current situation, we will see which are the common elements and the differences between them.

Key Words: Mass media, audiovisual, local television, Basque country

1. Sarrera

Hego Euskal Herrian telebista lokalen kopurua hazi egin da azkeneko urteetan mendebaldeko beste gizarte askotan bezalaxe. Bigarren mundu gerraren ostean telebista gizarteratu zenetik komunikabiderik ikusiena eta ondorioz eraginkorrena bilakatzearekin batera, informazio teknologia berrien aplikazioak, bizi dugun gizarte globalizatu honen eraikuntzan ezinbesteko funtzioa bete du. Errealitate honen aurrean, komunitate desberdinen identitatea preserbatzearen aldeko joerak ere zabaltzen doaz azken urteetan, soziologiaren ikerketan aritzen direnek aitortzen duten moduan. Ildo honetatik, komunitate kultural desberdinen nortasunaren biziraupenerako ezinbesteko espazio modura aldarrikatzen da esparru lokala. Eta testuinguru honetan, telebista, gizarte artikulazio eta partaidetzarako bitarteko baliagarria, bideragarria eta interesgarria da.

Izpiritu honekin jaio ziren lehenengo telebista lokalak Europa mailan eta izpiritu honi jarraituz baita Hego Euskal Herrian, 1987an abian jarri zen lehenengo telebista, Plentzia TB.

Egun, 51 dira gure esparruan aritzen diren telebista lokalak, 5 Araban, 9 Bizkaian, 16 Gipuzkoan eta 21 Nafarroan. Hazkunde kuantitatibo honetaz aparte, aldaketa garrantzitsuak eman dira kanal lokalen izaeran. Kanalen helburu, hedadura, transmisio sistema, aurrekontu, finantziaketa, programazio ordu kopuru, hizkuntza eta edukiei dagokienez, aldaketa nabarmenak gertatu dira. Kanal bakoitzean modu desberdinean gauzatu dira gainera. Horregatik lehenik eta behin eta inolako zalantzarik gabe egin dezakegun baieztapena zera da: nahiz eta Telebista Lokal izenburupean guztiak kabitzen diren, aterbe horretan dagoen errealitatea oso anitza da eta ez dago tipologia bakar bat ezartzeko modurik. Eta hori horrela izatearen arrazoi nagusienetakoa, nagusia ez bada, araudi ezari eta ondorioz instituzioek egin duten utzikeriari leporatu dakioke.

Hala ere, joera nagusi batzuk antzeman daitezke euskal panorama komunikatiboaren ezinbesteko erreferentzia osatzen duten kanal lokalen inguruan eta horixe da lerro hauen helburua.

2. Metodologia

Lan honetan agertzen diren emaitzak, 2003. urtean Euskal Herriko telebista lokalaren panoramari buruz egindako ikerketa zabalago baten parte dira. Ikerketa aurrera eramateko, Euskal Herrian aritzen diren emandegi guztietako zuzendaritza taldeko partaideekin sakoneko elkarrizketak egin ditugu. Gure ikerketarako internet bidezko emandegiak ere kontsideratu baditugu ere, artikulu honetatik kanpo utziko ditugu, kanal hauetan, bitartekoak berak edukia eta aritzeko moduaren beraren ezaugarriak definitzen dituen ez parteko hausnarketa bat merezi dutela uste baitugu. Iparraldea ere, lan honetatik kanpo utzi dugu, lurralde horretan dauden lau kanaletatik hiru internet bidezkoak direlako eta laugarrenak, Kanaldudek, estatu frantseseko araudia dela eta, noizbehinkako emisioa duelako, azkena 2002ko neguan, hilabetez.

Beraz, artikulu honetan, Hego Euskal Herrian uhin edo kable bidezko 51 telebista kanaletako partaideei egindako galdetegi baten ondorioz ateratako datuak jasoko ditugu. Horretarako alor desberdinak jorratzen zituen galdetegi bat diseinatu genuen. Emandegiaren identifikaziorako datu formaletatik abiatuz, enpresaren egitura, emisio hasiera, esparrua eta bitartekoak, baliabide ekonomikoak eta finantzaketa eta programaziori buruzko galdeketa egin genuen. Gure ustetan, aldagai hauek baitira gure inguruko telebisten errealitatearen ikuspegi orokor baterako elementu esanguratsuenak.

Galdeketa 2002. urteko uda eta udazkena bitartean egin genituen eta zerrenda osatzeko AIMCK 2002ko urrian ateratako zerrenda eta telebista lokal desberdinak emandako informazioa izan dira batez ere erabili ditugun iturriak. Datu guztiak datu base batean jaso ondoren, aldagai bakoitzeko konputu orokorrak atera eta kanalen ezaugarrien arabera, multzo desberdinetan bildu ditugu datuak gurutzatuz, ikuspegi orokor bat lortu asmoz.

3. Hego Euskal Herriko telebista lokalen zerrenda alfabetikoa

Alava 7 (Gasteiz)
Alto Nervión TV (Laudio)
Bilbovisión (Bilbo)
Buñuel TV (Buñuel)
Canal 4 (Iruñea)
Canal 58 (Laudio)
Canal 6 (Iruñea)
Canal Bizkaia (Bilbo)
Canal Gasteiz (Gasteiz)
Canal Local Arguedas (Argetas)
Canal Local de Funes (Funes)
Canal Local Mendavia (Mendabia)
Canal Peralta TV (Peralta)
Durango Telebista (Durango)
GoiTB (Arrasate)
Goierri TB (Lazkao)
Gran Bilbao Televisión (Bilbo)
Ikas TB (Donostia)
Jaitxiki TB (Zarautz)
Kaito TB (Azpeitia)
Kanal On (Andoain)
Kateberria (Eibar)
Localia Gipuzkoa (Donostia)
Mendaro TB (Mendaro)
Oarso TB (Lezo)
Plentzia TB (Plentzia)
Ribaforada TV (Ribaforada)
Tafalla TV (Tafalla)
Telcascante (Kaskante)
Tele 7 (Barakaldo)
Tele Marcilla (Martzilla)
Telebilbao (Bilbo)
Telecadreita (Kadereita)
Telecaparroso (Kaparroso)
Teledonosti (Donostia)
Telefusti (Fustiñana)
Telerrrebote (San Adrian)
Telesko (Eskoriatza)
Televitoria (Gasteiz)
Ttipi-Ttapa TB (Bera)
TV Cirvonera (Zintroniko)
TV de Milagro (Milagro)
TV Villafranca (Alesbes)
Txingudi TB (Irun)
Urdaibai Telebista (Gernika)
Uribe Kosta TB (Areeta)
Urnieta TB (Urnieta)
Urola TB (Urretxu)

Valtierra TV (Balterra)
Xalao TB (Bera)
Zarauzko TB (Zarautz)

4. Telebistagintza lokalaren definizioa

Etengabeko garapenean daudenez, autore gehienak bat datoz telebista lokalaren kontzeptua definitzeak dituen zailtasunak azpimarratzerakoan. Hala ere, eman diren definizio desberdinetan badira behin eta berriro errepikatzen diren ezaugarria batzuk. Ana Isabel Rodríguezek, gai honen inguruan eman diren definizioak aztertu ondoren, honako hau proposatzen du bere doktorego tesian: “Televisións Locais ou de Proximidade son as que emiten para un municipio, unha comarca o un barrio. É aquí onde o concepto da proximidade axuda a establece-los límites dunha emisora local fronte ó seguinte escalón que xa estaría ocupado pola televisión rexional. Proximidade, xunto con produción propia de interés local, participación directa dos cidadáns, publicidade local, servizo público, pluralismo e instrumento socio-cultural de normalización lingüística, son algunhas das características máis salientables que permiten a unha serie de emisoras recibirlo nome de Televisións Locais” (Rodríguez, 2001:48).

Emisio-esparrua, helburuak, produkzioa, edukiak eta hizkuntza dira telebista lokal baten elementu definitzaileak. Horiek aztertuko ditugu gure esparru komunikatiboan aritzen diren telebista lokalak ikertzerakoan.

5. Telebistagintza lokalaren ezaugarriak

Tokian-tokiko telebistagintzaren eremuan murgilduz, aipatutako doktorego tesian egiten den hurbilketa kontzeptuala erabiliko dugu, bizkarrezur modura. Hona beraz, kanal desberdinetan emisio-esparrua, helburuak, produkzioa eta edukiak eta euskara gai modura hartuta elementu aipagarrienak.

5.1. Emisio esparruak

“Telebista lokal edo hurbilekoak, udalerrri, eskualde edo auzo baterako emititzen dutenak dira. Gertutasunaren kontzeptuak berak lagunduko du emandegi lokal baten mugak jartzen, hurrengo mailan legokeen telebista erregionalaren aurrean”(Rodríguez, 2001:48).

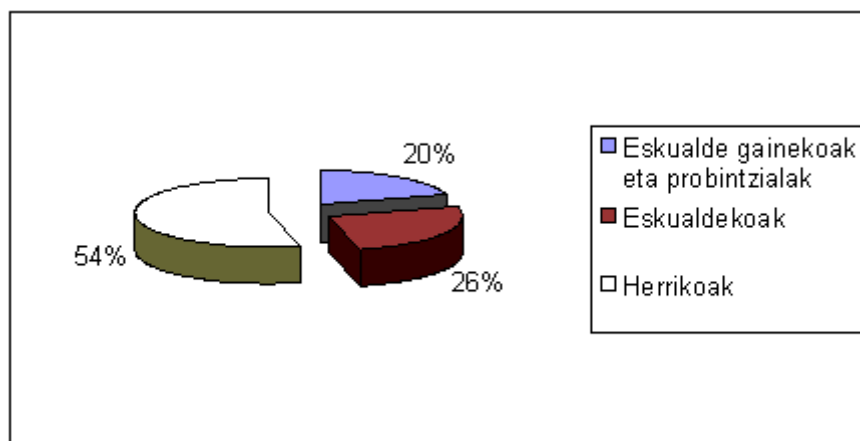
Tokian-tokiko emisio-esparrua beti erabili izan da elementu definitzaile modura. Telebista lokalaren hastapenetan, herria edo hiria ziren eremu geografiko mugatzaileak. Denborak aurrera egin ahala, muga horiek zabaldu egin dira eta zabaltzen jarraitzen dute, prozesu horretan erabilitako transmisio bitartekoek ere eragina izan dutelarik. Hego Euskal Herrian, tradizionalki aire bidezko emisioa izan da telebista lokalek beraien edukiak zabaltzeko erabili duten bidea, nahiz eta badiren salbuespen batzuk Telesko eta Urnieta TBren kasuak Gipuzkoan eta Nafarroako erriberako kanalak zeinak kable bidez bakarrik emititzen duten.

Hala ere, azken urteetan kable bidezko azpiegitura asko zabaldu da bai Euskal Komunitate Autonomoan Euskaltel kable operadorearen bitartez eta baita Nafarroako

Foru Komunitatean Retena-Tenaria enpresaren bitartez. Bi operadoreek telefoniaz gain, telebista zerbitzuak ere eskaintzen dituzte, eta horien barruan telebista lokal batzuk aurkitu daitezke. Euskaltelen kasuan, esan behar da, gehienbat hirietan aritzen diren telebista lokalak eskaintzen dituela bere emisio-esparrua probintzia mailakoa bihurtuz. Herrietan kokatutako hiru kanaleen seinalea ere zabaltzen du, horietako bi Pretesa-Localiari lotutakoak, baina bakoitzaren udalerrira mugatzen du hauen seinalea. Retena-Tenariak dagokionez, hiriburuan kokatutako emandegi bien seinalea lurralde historiko osora zabalduko duen bitartean, Nafarroako erriberan kokatzen diren hamaseien seinalea, banatzen du eta zentzu horretan ez da Euskaltel bezain selektiboa, baina emisio-esparrua bakoitzaren udalerrira mugatzen du.

Transmisio sistema edozein dela ere, hiru emisio-esparru finkatu ditzakegu Hegoaldean, herrira mugatzen direnak, eskualde osora zabaltzen direnak eta azkenik eskualde gainekoak edo probintzia mailan aritzen direnak.

Graf. 1:Telebista lokalen hedadura esparrua

Grafiko honetan ikusi daitekeenez, nahiz eta hasierako emisio-esparru naturaltzat herria edo hiria kontsideratu, airea edo kablea bitarteko, dagoeneko ia erdiek muga hori gainditu dute, zabaltze joera hori azpimarratuz. Zentzu honetan, aipagarria da eskualde gainekoak eta probintzialak talde horretan aritzen diren guztiak, hirietan kokatutakoak direla, Barakaldoko Tele 7 izan ezik. Hiria da hurbileko informazio sortzaile eta kudeatzaile, probintzia osatzen duten herrietako biztanlegoa, bestelako Estatu mailakoekin gertatzen den bezalaxe, hartzaile hutsak bihurtuz.

Eskualde mailan aritzen diren kanalak oro har, eskualdea dute esparru komunikatibo erreferentzialtzat, eskualdeari zuzentzen zaitzaie, eta eskualdea dute eduki sortzaile. Eskualde desberdinak osatzen dituzten herrien arteko hartu emanak oparoak dira antzinatek, komunitate nortasunaren esparru geografiko naturala hainbat kasutan, eskualdeak izaten jarraitzen duelarik, Nafarroako Iparralde, Urdaibai, Goierri...2000. urtetik hona jaiotako emandegi berriek, eskualdeko izaera dute.

Emisio-esparrua zabaltzeko joera dagoen arren, udalerraren mugen barruan aritzen direnak asko dira oraindik ere, telebista lokalaren lokaltasun kontzeptuak muga geografikoari zegokion oinarritzko zentzuari jarraiki. Pasa den hamarkadan hasitako

kanalak dira batez ere lan askoren ondorioz, komunikazio erreferentzia biztanlegoaren artean eta eroso sentitzen dira esparru horretan.

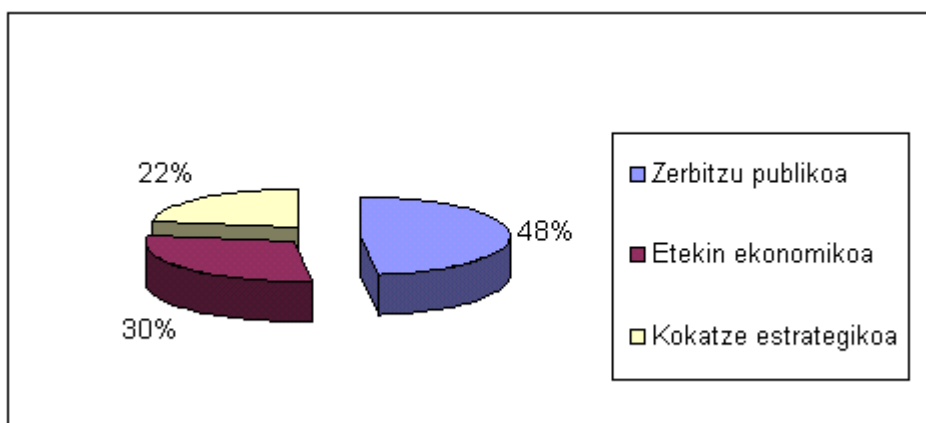
Beraz, herri edo eskualdeetara mugatzen diren emandegiek biztanlegoarekiko duten jarrera dinamizatzailea dela esan daiteke eta ez horrela beraien seinalea probintzia osora zabaltzen dutenena.

5.2. Telebista lokalaren sorrerarako helburuak eta planteamenduak

“(…) hiritarren parte hartze zuzena, zerbitzu publikoa, aniztasuna, eta normalizazio linguistikorako bitarteko sozio-kulturala” (Rodríguez, 2001:48).

Helburuei dagokionez autore gehienak bat datoz, telebista lokalak zerbitzu publikoa izan behar du biztanlegoaren partaidetza zuzena suspertu behar duena eta normalizazio linguistikorako bitarteko bezala erabili behar dena. Gure errealitateari erreparatuz ordea, helburuei dagokienez ere anitza da. Hiru eredu desberdin aurkitu ditugu: hiritarrentzako zerbitzua eskaintzeko sortutakoak eta komunitatearen parte hartzea bultzatzen dutenak, etekin ekonomikoa bilatzen dutenak eta azkenik, estrategikoki esparru lokalean arituz, aurrikusten den etorkizun digitalerako kokatuta egotea eta kasu batzutan, telebista lokalaren sare bat eraikiz estatu mailako laugarren telebista generalista kamuflatu bat garatzeko aukera izatea.

Graf. 2: Telebista lokalaren sorrerarako helburuak

Kopuruari dagokionez zerbitzu publikoko izatearen helburu dutenak gehiengoa badira ere, bi motatako ekimenak bereiziko ditugu talde honetan, gizarte eragileetatik sortutakoak eta udaletxeen ekimenetatik sortutakoak.

Euskal Herrian telebistagintza lokalean aitzindari den Plentzia Telebista (1987), Laudioko Canal 58 eta euskara hutsean aritzen diren Xaloa TB, Ttipi-Ttapa TB, GoiTB eta Oarso TB, gizarte eragileen ekimenetik sortutakoak dira. Hiritarrei zuzendutako zerbitzu publiko izaera duten kanalak dira, eta gizartearen partehartzea eta euskararen normalizazio linguistikoa dute helburu. Hauetako gehienak telebistarekin hasi aurretik, esperientzia zuten esparru komunikatibo lokalean, euskarazko herri aldizkarietan edota irrati libreetan eta telebistarako jauzia, teknologiaren merketzeak, eta medioaren beraren erakargarritasunak ahalbidetu zuten.

Udalen ekimenetik sortutakoak, beraz, telebista lokal publikoak oso gutxi dira Hego Euskal Herrian beste herrialde batzuekin alderatuz, Kataluniarekin esaterako, eta guztiak, Telesko, Mendaro TB eta Urnieta TB, izan ezik, Nafarroako erriberan kokatzen dira. Azken hauek daukaten emisioa oso xumea da ordu kopuruei dagokionez, batzuk herriko jaietan emititzera mugatzen dira eta erabiltzen duten hizkuntza gaztelera da.

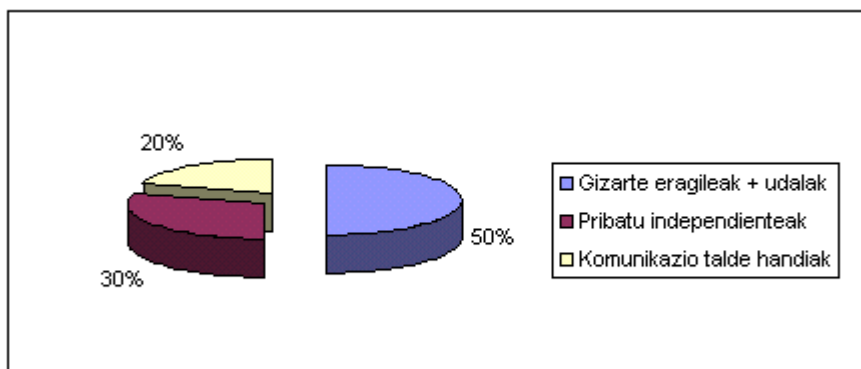
Bestalde enpresa izaeratik jaio eta errentagarritasun ekonomikoa eta sarritan autoenplegua bilatzen duten telebistak ditugu. Formazioz edo profesioz ikus-entzunezkoekin edota elektronikarekin harremanen bat duten enpresari txikiak sortutako ekimenak dira batez ere. Talde hau osatzen duten kanalen artean badago ezaugarri komunik, hirietatik kanpo kokatzen dira baina demografikoki biztanle gehiago dituzten herri eta eskualdetarako emititzen dute eta salbuespenak salbuespen, gehienak gaztelera programatzen dute (Tele 7, Kateberria, Jai Txiki TB, Durango TB, TxingudiTB...).

Azkenik, kokatze estrategikoa bilatzen dutenak, estatu mailan aritzen diren komunikazio talde handiekin loturaren bat duten telebista kanalak dira. Hego Euskal Herriaren kasuan Correo Taldea, Pretesa, Prisa eremu lokalean aritzen diren telebisten kudeaketarako sortutako enpresa, eta Cadena Local TV dira nagusienak eta baita eraginkorrenak ere. Askok hazi da talde hauen presentzia Hego Euskal Herriko telebistagintza lokalean azken urte gutxitan. Talde hauek eremu lokala, merkatu aukera eta esparru eraginkortzat hartzeaz gain, datorkigun erronka digitalari begira kokatuta egoteko abagadune bazter ezin bezala ikusten dute. Zentzu honetan jarraitzen duten estrategia sinplea da, araudirik ez dagoenez, ahalik eta espazio gehien okupatu hiriak lehenetsiz, errealtate eta erreferentzia bilakatu, gerora araudia datorrenean kontuan hartu ditzaten. Estrategia sinple hau dute guztiek, baina espazioa okupatze horretan politika desberdinak jarraitu dituzte. Correo Taldeak eta Cadena Local TVk telebista lokalak sortu dituzten bitartean, Pretesak bide desberdinak jorratu ditu. Kasu bakar batean bultzatu du hasieratik, eta bestelako akziodun batzuekin batera, telebista lokal baten sorrera gure inguruan, Localia Gipuzkoa alegia. Beste kasu guztietan dagoeneko abian zeuden proiektuetako akzioen parte garrantzitsu bat erosiz nagusitu da eta inposatu du bere programazioa, horren adibide Canal Bizkaia, Canal Gasteiz eta Iruñeako Canal 4. Bestalde esan beharra dago bai Pretesa eta baita Cadena Local TV ere programazio hornitzaileak ere badirela. Pretesak besteak beste, Txingudi TB hornitzen du eta Cadena Local TVk berriz, TafallaTV.

Gauzak honela, esan genezake, telebista emandegi desberdinen jabego eta kudeaketak zer esan handia duela helburuen definizioan, ikusi bestela sorrera helburu eta jabegoaren arteko banaketa nolakoa den.

Hirugarren grafiko honetan bi puntuko aldaketa badago gizarte eragile eta udalak taldearen alde, fenomeno berri bati esker gertatzen da. Hain zuzen ere, momentuz publikoa eta sortu berria den Mendaro TBk Localia Gipuzkoaren programazioa ematen duelako asteen lau ordu izan ezik.

Graf. 3: Telebista lokalen jabegoa

Laburtuz, gizarte taldeetatik eta oro har udal erakundeetatik sortutakoak, hurbiltasuneko telebistari buruz emandako definizioarekiko fidelagoak dira. Eta nahiz eta kopuruaren aldetik garrantzitsuak izan, azken hamarkadan filosofia honekin jaiotakorik apenas dagoen. Ekimen pribatu independenteetarik sortutako kanaletan, telebista lokalaren zerbitzu publiko zentzua eta komunitatearen partaidetza, beraien lehenengo helburu den etekin ekonomikoa, publizitatea edo diru laguntza publikoak, lortzeko bitarteko bihurtzen da. Eta euskararen erabilerari dagokionez, oso desorekatua da, aritzen diren esparruan euskarak daukan presentziaren araberakoa izango da kasu batzutan baina ez beti.

Komunikazio talde handiekin loturaren bat dutenen artean, neurri batean ekimen pribatuetakoa seinalatutako ezaugarriak dituzte, hurbiltasuna eta partaidetza bitarteko bihurtzen dira baina beste modu batean gauzatzen dira. Alde batetik hurbileko edukiek parrilaren parte bat baino ez dute osatzen emandegi hauetan eta parte hori hiriak sortzen du soilik, nahiz eta kate hauek diharduten emisio-esparrua zabalagoa izan. Beraz parrila osoaren eduki konkretu batzuk eta emisio-esparru konkretu batean, eta beti ere kokatze estrategiko horren izenean, betetzen dituzte hurbiltasuneko telebistari atxikitzen zaizkion ezaugarria batzuk, euskararen erabilera, aurrerago sakonago ikusiko dugun moduan, hutsala baitaere.

5.3. Produkzio eta edukiak

“Hurbiltasuna, interes lokaleko barne produkzioarekin batera” (Rodríguez, 2001:48). Edukiak eta produkzioa elkarren eskutik joaten dira hurbileko telebistari buruz ari garenean, goiko esaldiaren zentzuan, zera esaten du Miquel de Moragasek: “Hurbileko telebista batek jorratu beharreko edukiak, kanalearen emisio-esparruan bizi direnen egunerokotasunari, ardura eta arazoei, ondare linguistiko, artistiko eta kulturalari eta oroipen historikoari buruzkoak izango dira”. Eta jarraitzen du: “Azpimarratu beharra dago hurbiltasuneko ikuspegi honek ez duela hurbileko edukien difusioa soila suposatzen baita bertan egin edo produzitu izateak ere” (Moragas, 2000:26). Honetan kontzentzu zabala izanik, arazoak ehunekoak ezartzerakoan datoz, batzuentzat barne produkzioa %100ekoa izan behar du telebista lokala kontsideratzeko, beste batzuk ehuneko zehatzak ezartzera ausartzen dira ATELEk (Asociación de Televisiones Locales de España) %40an ezartzen zuen minimo modura. Beste batzuk proportzio zehatza ezarri gabe gehiengo barne produkzioa izan behar duela adierazten dute. Ikusi dezagun gure inguruari dagokionez zenbatekoa den barne produkzioak programazioan suposatzen duen proportzioa lehenik eta behin. Orain arte jorratutako

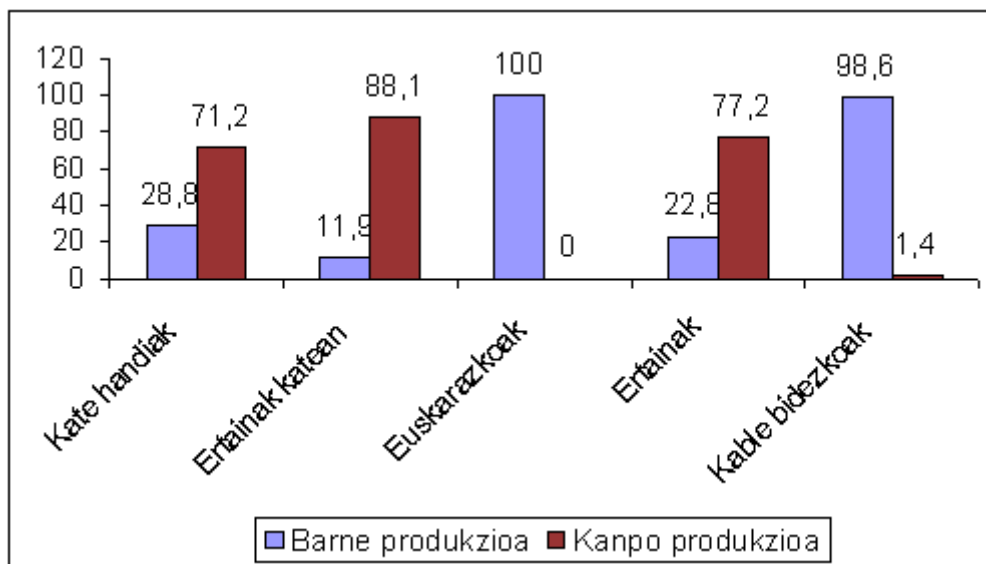

aldagai definitorioetarako hiru bloketan banatu baditugu, azpi-atal honetarako eta errealitatearekiko fidelenak izan nahian, bost multzo egingo ditugu.

Lehenengo eta behin kanal handiak bezala izendatu ditugunak, hirietan eta hiri inguruetan kokatzen direnak lirateke eta programazio eskaintza handiak dituztenak. Katean emititzen duten telebista ertainak, bigarrena, emisio-esparru txikiagoetan aritzen direnak baina beraien programazioa eraikitzerakoan talde komunikatibo handiek katean ematen dituzten edukiak erabiltzen dituztenak. Euskara hutsean aritzen diren emandegiak, hizkuntza honen aldeko apustua egiteak, programazioa baldintzatzen duelako, merkatua hizkuntza honetan murrizta baita eta horrek bere ondorioak izango dituelako programazio ordu kopuruan esaterako. Kanal ertainak, esparru ertain eta txikietan aritzen direnak eta merkatu honen ziurgabetasunak programazioan eragina izango duelako eta azkenik kablez bakarrik emititzen dutenak, gehienak Nafarroako erriberan kokatutakoak, Teleskorekin batera, gorago aipatu bezala programazio orduei dagokionez oso mugatua delako.

Laugarren grafikoan ikusi daitekeenez, eta hurbileko telebista kontsideratzeko gehiengoak barne produkzioa izan beharko balu, euskaraz aritzen direnak eta kable bidez emititzen dutenak beteko lukete baldintza. Baina ikusi dezagun zer eta zergatik gertatzen den gertatzen dena.

Graf. 4: Barne produkzioa VS. Kanpo produkzioa

Telebista lokal handi guztiak, Tele 7 izan ezik, komunikazio talderen bati lotuta daude, beraz kate handi baten pieza txikiak dira. Programazio ordu kopuru zabala dute gehienek, eguneko 24 orduak betetzen dituztelarik. Parrilak osatzerako orduan erabiltzen dituzten produktuak, honako hauek dira: barne ekoizpeneko produktuak, hau da emandegi lokal bakoitzak egiten dituenak, taldeak sarea osatzen duten guztiei banatzeko eginiko produktuak eta ikus-entzunezko merkatuan erositakoak. Gorago esan bezala, hiru talde handiak dute presentzia Hego Euskal Herriko telebista lokalen munduan, Correo Taldea, Pretesa-Prisa eta Local Media TV. Hirurek produkzioaren aldetik deskribatutako hiru produktu horiek erabiliko dituzte hirietako kanalen parrila

osatzeko baina badira beraien arteko desberdintasun batzuk. Correo Taldeko euskal esparruan aritzen diren emandegiek, askatasun gehiago dute emisio parrila eraikitzerakoan, erabiltzen duten sistema zera da: gutxi gora behera programazioaren heren bat barne produkzioko programekin betetzen dute, beste heren bat katean aldi berean emititzen diren produktuekin, hau da sarea osatzen duten guztiek egun berean eta ordu berean, eduki berberak emango dituzte eta azkenik, beste herena betetzeko, taldeak produktu desberdinak eskainiko dizkie guztiei eta emandegi bakoitzak erabakiko du zer eta noiz eman, emisio fakultatiboa deitzen dena, zentzu horretan askatasun gehiago daukate parrilaren diseinua egiterakoan. Pretesa-Prisa taldeko telebistek ere heren bat inguru produkzio propioarekin betetzen dute eta beste guztian katean aldi berean, emandegi desberdinek, apenas duten parrilaren diseinua egiteko aukerarik. Eta azkenik Local Mediari dagokionez, esan beharra dago dozena bat kanal inguru dituela Espainiako Estatuan aritzen direnak, baina produkzio zentroa edo burua Telebilbao da beraz, barne produkzioari dagokionez ehuneko oso altua du, baina edukiak kate asoziatu guztientzat egiten dituenaz, hurbileko informazioa oso urria da.

Katean emititzen duten telebista ertainen barne produkzioa asko jaisten da, esparru txikiagoetan aritzen dira eta produkzioko duten gaitasuna urria da, baina handiek inposatzen ari diren 24 orduko emanaldia betetzeko, taldeek, kasu honetan Pretesa-Localia eta Local Mediak, egun osoko programazioa eskaintzen diete.

Euskara hutsean aritzen direnak, barne produkzioko programekin betetzen dituzte beraien emisio-etaulak, esan beharra dago 24 orduko programazio horretatik urruti daudela eta emisioa betetzeko errepikapena asko erabiltzeaz gain, askok biztanlegoarentzako interesgarria izan daitekeen informazioa ematen dutela irudi finkoetan, guardiako farmaziak direla, autobusen ordutegiak direla... karrusela bezala ezagutzen dena hain zuzen.

Kanal ertainei dagokienez, esan beharra dago parrila osatzeko askatasun osoa izanik, bi aukera desberdin egiten dituztela, batzuk barne produkzioko produktuak eta kontinuitatea, emandegiaren zeinua, erabiltzen duten bitartean, besteak, gehienak, barne produkzioa eta pirateatzen errazak diren satelite bidezko seinale desberdinak erabiliko dituzte. Azkenik eta kable bidezko kanalak, grafikoan ikusi daitekeenez, barne produkzioa erabiltzen dute baina ez daukate eguneroko emisiorik, gehienak egun bakar batean edo bitan emititzen dute albistegi bat eta kasu batzutan beraien emisio guztiz irregularra da, jaietan eta horrelakoetara mugatuz.

Edukiak kontuan hartuz eta barne produkzioko programei bakarrik erreparatuz, Local Mediakoak gorago aipatutako arrazoiengatik baztertuz, Informazioa, Kirolak eta Miszelanea generoak dira inolako zalantzarik gabe gehien jorratzen direnak. Baina grafikoan ikusi ahal izan dugun moduan, kanpo produkzioa nagusi da telebista kopuru handi batentzat, eta horri begiratuz esan behariko genuke telebista generalista izena jasotzen duten ezaugarri berberak dituztela. Hauek inposatzen dituzten patroi berberak jarraitzen dituzte, produkzioaren aldetik modu apalagoan bada ere.

5.4. Euskararen erabilera

Euskararen erabilerari dagokionez, zalantzarik gabe hizkuntza hau da kaltetuena katean Estatu osorako, gaztelera hutsez eta kanpo produkzio kopuru handiekin planifikatutako emisio estandarizatuak direla eta. Baina barne produkzioko programetan ere, euskararen

presentzia irigarria da kanal handietan, zenbait kasutan jaitsi ere egin da. Orain gutxi kanal handi batzuk Eusko Jaurlaritzak euskaraz aritzearren ematen dituen diru laguntzak jaso ahal izateko zerbait programatzen zuten euskaraz, egun itxura denez laguntza horrek ez die axola, kasu batzutan ezertxo ere ez baitute euskaraz ematen. Katean aritzen diren kanal ertainei dagokionez ere, euskararen presentzia oro har oso txikia bada ere, barne produkzioko programetan eta emandegia kokatuta dagoen eremu geografikoaren arabera asko igotzen da, Mendaro TB kasuan barne produkzioa %100ean euskaraz egiten da esaterako, baina emisio gehiena kanpotik datorrenez, konputu orokorretan hutsaren hurrengoa da.

Kanal ertainetan, oso desorekatua da, gaztelera nagusi izango bada ere, euskararen presentzia oso inportantea den tokietan kasu batzutan berdindu eta beste batzutan gainditu egiten du, Urdaibai TB, Kaito TB. Beti ere hori bai, barne produkzioaz ari garenean. Eta Nafarroako erriberako telebistetan euskara ez da existitzen.

6. Konklusioak

80. hamarkadako bigarren erdialdean Hego Euskal Herrian telebista gutxi batzuk abian jarri zirenetik gaurdaino biderkatze eta garapen prozesua, etengabea izan da. Aldaketa nabarmenak eman dira, helburuetan, emisio-esparruan eta programazioan besteak beste. Aldaketa horiek neurri handi batean, Espainiako Estatu mailan aritzen diren komunikazio taldeei lotutako kanalek eragindakoak dira. Azken urteetan katean emititzen dutenen kopurua nabarmen hazi da. Hego Euskal Herriko lau hiriburuetan kokatutako kanal guztiak komunikazio talde hauen menpe daude. Hirietan egonik, eta beraz lurralde historiko mailako emisio-esparrua izateak eremu horretan aritzen diren beste telebistengan eragina izango du, dagoeneko hauetako batzuk, katean emititzeko akordioetara iritsi dira, beste batzuk berriz, talde handien aldetik eskaintzak jasotzen ari dira, eta merkatu honen ziurgabetasuna dela medio gero eta zailagoa zaie ezetz esatea biziraun nahi badute.

Gero eta gutxiago dira beraz, hurbileko telebistaren definizioarekin bat datozenak urrutze prozesu bat bizitzen ari da hurbiltasuna oinarrizko erreferentziatzat zuen medio honek gure ingurunean, eta horren arrazoi nagusietako bat erregulazio faltari leporatu dakioke zalantzarik gabe.

Gauzak honela, dagoeneko existitzen den errealitate bati buruzko gogoeta egitea ezinbestekoa da eta zentzu horretan instituzio publikoek badute ardurarik. Estatu zentralari dagokio frekuentzien banaketa egitea, eta Komunitate Autonomoetako Parlamentuei emititu ahal izateko lizentziak ematea, eta zentzu horretan lizentzia horiek jasotzeko baldintzak ezartzea ere bai.

Nahiz eta Estatu mailako frekuentzien banaketa egin gabe dagoen, bada Estatu mailan esperientzia bat non erregulazioa aplikatzen den, Katalunia hain zuzen ere. Kataluniako Parlamentuak lege bat atera zuen eta horren arabera, Consell de l'Audiovisual de Catalunya telebista lokalek aritzeko baldintzak ezartzen ditu, emisio-esparruari dagokionez, barne produkzio eta edukiei dagokienez eta baita katalanaren erabilpenari dagokionez ere. Baldintza horien aplikazioari esker, hurbileko telebista bezala definitutako eredu bat osatu da herrialde horretan. Gure inguruan, premiazkoa den

lehenengo gogo eta hurbileko telebistaren aldeko apustua egiten den edo ez argitzea litzateke, ondoren neurriak ezarriz, fenomeno horren garapena posible izan dadin.

Erreferentzia Bibliografikoak

- ARANA, E., AZPILLAGA, P. eta NARBAIZA, B. (2002): “Colonización o desarrollo en la televisión local”, en III Jornadas de Comunicación y Cultura Contemporáneas. Las televisiones locales en Europa: Proximidad, programación y políticas de comunicació. Santiago de Compostela: Universidad de Santiago de Compostela.
- ARANGUREN, A. (1999): *Euskarzko Komunikabide Lokalak Euskal Herrian. Doktorego tesia*. Euskal Herriko Unibertsitatea.
- ASOCIACIONES PARA LA INVESTIGACIÓN DE MEDIOS DE COMUNICACIÓN (2002): *Censo de televisiones locales*. Madrid: AIMC.
- CDPB (Conseill du development du Pays Basque).(1997): Euskal Herriko Garapen eta Antolaketa Proiektua. Baiona: L’Harmattan.
- CHAPARRO, M. (1998): *Radiotelevisión pública local y alternativa*. Cádiz: Perpectivas.
- KUALITATE TALDEA (2000): *Euskararen sustapena telebisten bidez*. Bilbao: Mimeografiatua.
- MORAGAS, M. eta GARITAONANDIA, C. (1999): *Televisión de proximidad en Europa.Experiencias de Descentralización en la Era Digital*. Barcelona: Universitat Autónoma de Barcelona, Universitat Jaume I, Universitat Pompeu Fabra eta Universitat de València.
- MORAGAS, M. (2000): *Televisión y regiones en desarrollo. Posibilidades en la era digital*. Badajoz: Sociedad de la Información.
- NAVARRO, J. A. (1999): *La televisión local. Andalucía: la nueva comunicación*. Madrid: Fragua.
- PARDO, E. eta de MORAGAS, M. (2002): “Les televisions locals a Catalunya. De les experiències comunitàries a les estratègies de proximitat”, Quaderns del CACen zenbaki berezian. Barcelona: Consell de l’Audiovisual de Catalunya.
- RODRÍGUEZ, A. I. (2001): *Os informativos diarios nas televisions locais de Galicia. A información televisiva no espacio local. Doktorego tesia*. Santiago de Compostela: Universidad de Santiago de Compostela.
- SABÉS, F. (2002): *La radio y la televisión local en el marco del sistema audiovisual aragonés. Doktorego tesia*. Barcelona: Universidad Autónoma de Barcelona.